Σάν κυβέρνηση θά καθιερώσουμε τήν ἁπλή ἀναλογική

«Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς στίς ἐκλογές τοῦ Ὀκτώβρη, ὁ λαός θά φέρει τό ΠΑΣΟΚ στή Βουλή, μέ ἀπόλυτη πλειοψηφία καί ἡ ἐναλλαγή στήν ἐξουσία θά πραγματοποιηθεῖ ὁμαλά».

Τά παραπάνω ὑπογράμμισε ὁ Πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ Ἀνδρέας Παπανδρέου σέ συνέντευξή του πρός τόν πολιτικό συντάκτη τῆς «ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ» κ. Λ. Μαυροειδή.

Εἰδικότερα ὁ Ἀρχηγός τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολίτευσης ἀναφερόμενος σέ ὅλα σχεδόν τά προβλήματα τῆς πολιτικῆς στιγμῆς, πού συνδέονται ὄχι μόνο μέ τήν πορεία πρός τίς ἐκλογές ἀλλά καί μέ τίς μετεκλογικές ἐξελίξεις, εἶπε:

- **Στά πλαίσια καί αὐτῆς τῆς ἀτελοῦς δημοκρατίας πού ἔχουμε σήμερα δέν ὑπάρχει οὔτε ἡ παραμικρή ἀμφιβολία ὅτι ὁ λαός θά φέρει τό ΠΑΣΟΚ στή Βουλή καί τό ΠΑΣΟΚ θά γίνει κυβέρνηση.**
- **Οἱ ἔνοπλες δυνάμεις τῆς χώρας εἶναι σήμερα συναδελφωμένες μέ τό λαό καί θά σεβαστοῦν τή θέλησή του.**
- **Ὑπάρχουν — δέν μπορῶ νά τό κρύψω — στούς κόλπους τῶν ἐνόπλων δυνάμεων πυρῆνες νοσταλγῶν. Ἀλλά οἱ πυρῆνες αὐτοί δέν ἐπαρκοῦν γιά νά ἀλλάξουν τήν πορεία τῆς χώρας.**

Πέρα ἀπό τήν παρουσίαση τῶν θέσεων τοῦ ΠΑΣΟΚ στά θέματα τῆς ἄμεσης πολιτικῆς ἐπικαιρότητας, ὁ Α. Παπανδρέου κάνει μέ τήν συνέντευξή του, μιά ἀνάλυση σέ βάθος τῶν προβλημάτων πού ἀντιμετωπίζει σήμερα ἡ χώρα, προβλημάτων δομικῶν καί συγκυριακῶν.

Διατυπώνοντας πάνω σέ αὐτή τήν βάση μιά αὐστηρή, ἀλλά ἐντελῶς θεμελιωμένη κριτική τῆς πολιτικῆς τῆς Νέας Δημοκρατίας καί γενικότερα τῆς Δεξιᾶς, διαγράφει συνοπτικά ἀπό τήν ἄλλη μεριά τίς λύσεις πού προτείνει τό ΠΑΣΟΚ, κατεβαίνοντας σήμερα στίς ἐκλογές καί ἐπισημαίνει μιά σειρά συγκεκριμένα μέτρα, πού θά πάρει ἡ κυβέρνηση τοῦ ΠΑΣΟΚ ἀμέσως μετά τό σχηματισμό της μετά τίς ἐκλογές.

- **Θά καθιερωθεῖ ἡ ἁπλή ἀναλογική σάν ἐκλογικό σύστημα τῆς χώρας, ἄν καί θά διαμορφωθεῖ ἕνα τέτοιο σύστημα ἁπλῆς ἀναλογικῆς ὥστε νά ἀποφευχθεῖ ἡ δημιουργία καταστάσεων πολιτικῆς ἀστάθειας.**
- **Θά καταργηθεῖ ὁ σταυρός.**
- **Θά θεσμοθετηθεῖ ἡ ἀρχή ὅτι οἱ ἐκπρόσωποι τῶν παραγωγικῶν τάξεων θά συμμετέχουν, κατά τήν ἐπεξεργασία τῶν νομοσχεδίων στίς κοινοβουλευτικές ἐπιτροπές, νομοσχεδίων τά ὁποῖα εὐνοοῦν ἤ θίγουν τά συμφέροντά τους.**
- **Θά προχωρήσει σταθερά ἡ ἀποκέντρωση τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν καί πάνω σ' αὐτή τή βάση θά γίνει μιά ἀναδιανομή τοῦ ἀνθρώπινου δυναμικοῦ.**

ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΤΟΥ Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΕΤΑΙ ΠΑΡΑΚΑΤΩ

Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Τό ΠΑΣΟΚ θά ἐξασφαλίσει τήν ὁμαλή ἐναλλαγή στήν ἐξουσία

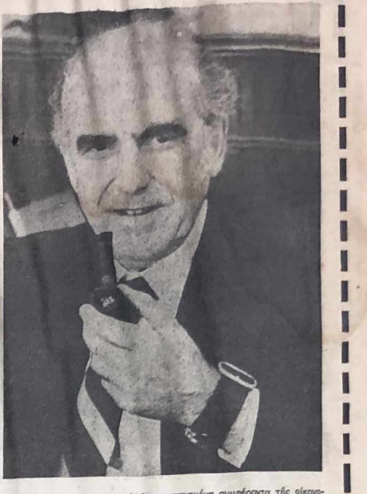

ΕΡΩΤΗΣΗ 1η

Στίς Δημοκρατίες φορέας τῆς κρατικῆς ἐξουσίας εἶναι ὁ λαός. Πόσο ἀλήθεια εἶναι αὐτό γιά τή δική μας Δημοκρατία;

Βεβαίως, στήν Δημοκρατία φορέας τῆς κρατικῆς ἐξουσίας πράγματι εἶναι ὁ λαός, τουλάχιστον αὐτό εἶναι, πιστεύω, μέσα στήν ἔννοια τῆς λέξης Δημοκρατία. Εἶναι ὅμως σαφές ὅτι γίνεται τόσο πλατειά χρήση τοῦ ὅρου αὐτοῦ ὥστε ὅλα περίπου τά καθεστῶτα ἐπί γῆς νά αὐτοαποκαλοῦνται δημοκρατίες. Εἶναι γι' αὐτό ἀπαραίτητο νά προσδιορίσει κανείς μέ κάποια ἀκρίβεια ποιά θεωρεῖ ὅτι εἶναι τά βασικά συστατικά τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος.

Εἶναι φυσικό ὅτι ὅπως καί ἄν τά καθορίσει κανείς τά βασικά αὐτά στοιχεῖα κανένα καθεστώς, πουθενά στόν κόσμο, δέν πρόκειται νά ἀνταποκρίνεται ἀκριβῶς σέ ἕνα τύπο ἰδεατό, τύπο τόν ὁποῖο κατασκευάζει. Μπορεῖ ὅμως νά μιλήσει κανείς ἄν κάποιο συγκεκριμένο ὑπαρκτό πολιτικό καθεστώς εἶναι κοντύτερα ἤ μακρύτερα. Θά ἀναφερθῶ ἐδῶ, ἄν μοῦ ἐπιτραπεῖ, στόν ὁρισμό πού ἔδινε ὁ Γεώργιος Παπανδρέου στήν δημοκρατία:

«Ἡ πλειοψηφία κυβερνᾶ, ἡ μειοψηφία ἐλέγχει».

Αὐτό βέβαια συνεπάγεται καί τήν δυνατότητα τῆς μειοψηφίας νά γίνεται πλειοψηφία στά πλαίσια ἑνός συστήματος κανόνων πού ὁρισθετοῦνται ἀπό τόν καταστατικό χάρτη τῆς χώρας. Προσδιορίζουμε ἔτσι μιά ὄψη, μιά μορφή τῆς Δημοκρατίας. Εἶναι τό στοιχεῖο ἐκεῖνο πού τό προσδιορίζουμε ὡς κοινοβουλευτισμό. Ἔχουμε ἄρα ἐδῶ ἕνα πλουραλισμό, ἕνα πολυκομματισμό. Ἔχουμε κανόνες παιχνιδιοῦ πού ἐπιτρέπουν στήν μειοψηφία νά ἐλέγχει τήν πλειοψηφία καί πού ἐπιτρέπουν στήν μειοψηφία, ὅταν τό θελήσει ὁ λαός, νά γίνει πλειοψηφία. Θά ἐπανέλθω σ' αὐτό. Θά ἤθελα νά τονίσω ὅτι γιά μᾶς, γιά τό ΠΑΣΟΚ ὑπάρχουν δύο πρόσθετες ὄψεις τοῦ Δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, δύο πρόσθετοι θεμέλιοι λίθοι τῆς ἔννοιας «Δημοκρατία».

- **Ἡ πρώτη ἀφορᾶ τήν Τοπική Αὐτοδιοίκηση πού, γιά μᾶς, ἔχει οὐσιαστικά τήν ἔννοια τῆς ἄμεσης Δημοκρατίας, ἄν θέλετε, ἤ σχεδόν ἄμεσης, ἄς τό ποῦμε, Δημοκρατίας. Ἡ ἀποκεντρωμένη συμμετοχή τοῦ λαοῦ στίς ἀποφάσεις πού τόν ἀφοροῦν.**
- **Ἡ δεύτερη εἶναι ὁ συνδικαλισμός. Οἱ συνδικαλιστικοί φορεῖς τῶν ἐργαζομένων στό χωριό καί στήν πόλη καί στό γραφεῖο.**

Θά ἐπανέλθω λοιπόν σέ αὐτά. Πρός τό παρόν περιορίζομαι στήν βασική ὄψη τῆς δημοκρατίας πού εἶναι ὁ κοινοβουλευτισμός, γιά νά σταθῶ στό συγκεκριμένο ἐρώτημά σας ἐπόσο ἀλήθεια εἶναι αὐτό γιά τήν δική μας Δημοκρατία.

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ξεκινῶ ἀπό τοῦτο:

Ποιές εἶναι οἱ δυνατότητες τῆς ἀντιπολίτευσης τῆς μειοψηφίας, νά ἀσκεῖ ἐπιτυχή ἔλεγχο; Οἱ μηχανισμοί πράγματι σήμερα δέν ὑφίστανται.

Θά ἔπρεπε οἱ βουλευτές πού ἀνήκουν στήν μειοψηφία, νά ἔχουν τήν δυνατότητα πλήρους πρόσβασης σέ ὅλες τίς πληροφορίες τίς ὁποῖες ἔχει ἡ κυβέρνηση, μιά πρόσβαση δηλαδή ἄμεση στήν κρατική μηχανή ἡ ὁποία θά ἔπρεπε νά ἐξυπηρετεῖ ἐξίσου τήν ἀντιπολίτευση ὅσο καί τήν συμπολίτευση.

Γνωρίζετε ἄριστα πόσο μακριά, ἐμεῖς ἐδῶ, εἴμαστε ἀπό ἕνα τέτοιο καθεστώς.

Δεύτερο, γιά νά μπορεῖ νά ἀσκήσει ὁ βουλευτής τό ἔργο του ἀσφαλῶς, βεβαίως στηρίζεται καί στήν κομματική ὑποδομή. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τό κόμμα μπορεῖ νά ἔχει ὀργανώσει ὑπηρεσίες οἱ ὁποῖες διευκολύνουν τό ἔργο τοῦ βουλευτῆ στόν ρόλο ὡς «ἐλέγχοντος» τήν πλειοψηφία, τήν κυβέρνηση. Ἀλλά θά ἔπρεπε τό ἴδιο τό Κοινοβούλιο νά δίδει σέ κάθε βουλευτή καί σέ κάθε κοινοβουλευτικό κόμμα πλήρεις τεχνικές ὑπηρεσίες πού νά ἐπιτρέπουν τήν ταχύτατη ἄντληση πληροφοριῶν καί τήν κινητοποίηση ἑνός προσωπικοῦ ὑψηλῆς στάθμης, ἄν θέλετε τεχνοκρατικοῦ, πού θά ὑποβοηθοῦσε τό ἔργο τοῦ βουλευτῆ καί τοῦ κόμματος τῆς ἀντιπολίτευσης.

Ἐρχόμαστε στήν ἄλλη ὄψη τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας.

Τή δυνατότητα ἡ ὁποία παρέχεται στήν ἀντιπολίτευση, νά γίνει κυβέρνηση. Ἐδῶ πιά μιλᾶμε γιά τούς κανόνες τοῦ παιχνιδιοῦ. Οἱ κανόνες θεσμοθετημένοι στό Σύνταγμα καί στούς νόμους, ὥστε ἰδεατά τουλάχιστον ἡ μειοψηφία νά ἔχει ἐντελῶς τίς ἴδιες ἀντικειμενικά δυνατότητες πού ἔχει καί ἡ πλειοψηφία, τό κυβερνῶν κόμμα. Αὐτό τί σημαίνει; Σημαίνει πάνω ἀπ' ὅλα πρόσβαση στά μαζικά μέσα ἐνημέρωσης. Πρέπει νά ὑπάρχουν οἱ ἴδιοι ὅροι, νά μήν ὑπάρχει διάκριση ἀνάμεσα στήν παρουσίαση τοῦ κυβερνητικοῦ ἔργου καί τοῦ ἔργου τῆς ἀντιπολίτευσης.

Εἶναι σαφές ἐπίσης ὅτι οἱ πόροι τούς ὁποίους διαθέτει ἡ ἀντιπολίτευση, σέ ὅ,τι ἀφορᾶ ἰδιαίτερα τόν ἐκλογικό ἀγώνα θά πρέπει νά εἶναι ἀνάλογοι μέ τούς πόρους πού διαθέτει τό κυβερνῶν κόμμα.

ΟΙ ΔΗΜ. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΗΜΕΡΑ

Τρίτο, καί αὐτό εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικό γιά τή χώρα μας, ἡ κρατική μηχανή, ὁ κρατικός μηχανισμός, οἱ δημόσιες ὑπηρεσίες, σέ ὅλες τίς ἐκφάνσεις τους, θά πρέπει νά εἶναι καί νά [illegible] οὐδέτερες ὄχι μόνο κατά [illegible] τετραετία, ἀλλά καί ἰδιαίτερα κατά τήν περίοδο τῆς ἐκλογικῆς ἀναμέτρησης. Ἔχουμε παρελ[illegible] στή χώρα μας μέ ἐκλογές βίας καί [illegible]. Ἐγγυήσεις, ὥστε δέν χρειάζεται [illegible] τόν ἑλληνικό λαό τουλάχιστον, νά [illegible] παραδείγματα.

[illegible], πέραν αὐτοῦ, καί τό ἐκλογικό σύστημα.

[illegible] ἀποτελεῖ παραβίαση τῆς [illegible] ἀρχῆς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ἡ παρέκκλιση ἀπό τήν ἀναλογική, τήν ἁπλή ἀναλογική. Βέβαια, ἐδῶ θέλω νά κάνω μιά μικρή προσθήκη. Δέν ὑπάρχει μιά ἁπλή ἀναλογική. Ὑπάρχουν διαφορετικές καί εἶναι σαφές ὅτι κάποια πρόνοια στήν ἁπλή ἀναλογική θά πρέπει νά λαμβάνεται, ἔτσι ὥστε νά μήν δημιουργεῖται ἀδυναμία διαμόρφωσης μιᾶς κυβέρνησης. Νά μήν δημιουργοῦμε δηλαδή ὅρους κυβερνητικῆς ἀστάθειας. Νομίζω ὅτι αὐτό εἶναι δυνατό, εἶναι ἐφικτό, μέσα στά πλαίσια τῆς ἁπλῆς ἀναλογικῆς.

ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΛΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ

Ἡ πρόθεσή μας, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὅπως τό ἔχουμε πεῖ, εἶναι νά προχωρήσουμε ἄμεσα, ἐφ' ὅσον θά εἴμαστε κυβέρνηση, καί πιστεύουμε ὅτι θά εἴμαστε κυβέρνηση, στήν καθιέρωση τῆς ἁπλῆς ἀναλογικῆς, σάν ἐκλογικοῦ συστήματος τῆς χώρας. Εἶναι ἕνα ἀπό τά πρῶτα νομοθετήματα πού θά προωθήσουμε. Καί μοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία νά προσθέσω ὅτι, ἐπίσης, πρόθεσή μας εἶναι νά καταργήσουμε τόν σταυρό. Τήν ἀκριβή μορφή αὐτοῦ τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος, τοῦ ἐκλογικοῦ νομοθετήματος, δέν εἶμαι σέ θέση νά προσδιορίσουμε σήμερα. Ἀλλά δίνω τίς βασικές συνιστῶσες.

> **Γιά τό ΠΑΣΟΚ ὑπάρχουν δυό πρόσθετες ὄψεις τῆς Δημοκρατίας: Ἡ πρώτη ἀφορᾶ τήν Τοπ. Αὐτοδιοίκηση, ἡ δεύτερη τόν Συνδικαλισμό.**
>
> **Θά καθιερώσει τήν ἁπλή ἀναλογική καί θά προχωρήσει στήν ἀποκέντρωση τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν.**
>
> **Οἱ παραγωγικές τάξεις θά συμμετέχουν στήν ἐπεξεργασία τῶν νόμων πού τίς ἐνδιαφέρουν.**
>
> **Σήμερα: Ἄσχετα ἀπό τήν ἰδεολογικά πολιτική τοποθέτηση τῆς κυβέρνησης τῆς δεξιᾶς, ὑπάρχει ἀνικανότητα καί ἔλλειψη ὁποιουδήποτε αἰσθήματος εὐθύνης, προχειρότητα, σπασμωδική ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων, ἀλλοπροσαλλισμός, ὑπουργεῖα συγκρουόμενα μέ ὑπουργεῖα, πάνω στό ἴδιο θέμα, ἀλληλοαναιρούμενα μέτρα σέ μικρό χρονικό διάστημα.**

Κάτω ἀπό τίς συνθῆκες αὐτές, ὅπως τίς ἔχω περιγράψει, νομίζω εἶναι σαφές τό πόσο ἀπέχει ἡ δική μας δημοκρατία ἀπό τήν δημοκρατία τήν ὁποία σᾶς παρουσίασα:

- Τά μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως μονοπωλοῦνται, κατά τρόπο αὐθαίρετο, ἀπαράδεκτο, προκλητικό, ἀπό τό κόμμα πού κυβερνάει καί πού ἔχει κυβερνήσει, οὐσιαστικά ἐπί τόσες δεκαετίες τή χώρα μας.
- Ὁ κρατικός μηχανισμός ἔχει ἀλλοιωθεῖ κυριολεκτικά ἀπό τό κόμμα ὕστερα ἀπό αὐτήν τήν μακρά περίοδο συμβιώσεως τῆς Δεξιᾶς μέ τήν κρατική μηχανή.
- Καί εἶναι σαφές ἐπίσης ὅτι ὡς πρός τούς πόρους πού διαθέτουν τά κόμματα, εἶναι τελείως ἄνιση ἡ ἀναμέτρηση καί σ' αὐτό τόν τομέα. Διότι ἡ δεξιά ἐκφράζει συμφέροντα οἰκονομικά, τά συμφέροντα τῆς ὀλιγαρχίας στήν ὁποία στηρίζεται καί ἡ ὁποία, βέβαια εἶναι σέ θέση καί νά τήν χρηματοδοτεῖ κατάλληλα, μέ ἀνταλλάγματα πάντοτε, γιά τήν ἐκλογική της ἐπιτυχία.

Θάπρεπε νά προσθέσω σ' αὐτά ὅτι τό σύστημα ἐλέγχου πού ἔχουμε καθιερώσει στήν Βουλή, πού ἔχει καθιερωθεῖ μέ τόν κανονισμό τῆς Βουλῆς, εἶναι τέτοιο ὥστε τά θέματα οὐσιαστικά νά ἔρχονται στήν Βουλή, ἀφοῦ ἔχει πλέον περάσει ἡ ἐπικαιρότητά τους. Αὐτή εἶναι ἡ δομή τῆς διαδικασίας τῶν ἐπερωτήσεων καί ἐρωτήσεων.

Εἶναι ἀπίστευτη ἀπό τήν ἄλλη μεριά ἡ ἔλλειψη μέσων γιά τόν βουλευτή ἄν δέν μπορέσει νά τοῦ ἐξασφαλίσει τό κόμμα.

Ἔλλειψη πλήρης, θά ἔλεγα, μέσων γιά τήν παραγωγική, ἀποδοτική του παρουσία στό Κοινοβούλιο. Δέν ἔχουν κάν ἕνα γραφεῖο... οἱ βουλευτές στό Κοινοβούλιο. Εἶναι πρωτοφανές. Δέν ἔχουν μιά στοιχειώδη γραμματεία. Δέν ἔχουν ἕνα στοιχειῶδες ἐπιτελεῖο.

Πῶς θά λειτουργήσει κάτω ἀπ' αὐτές τίς συνθῆκες τό Κοινοβούλιο; Δέν εἶναι βασικό ἀποτέλεσμα μιᾶς τέτοιας δομῆς ἡ ὑποβάθμιση τοῦ Κοινοβουλίου;

ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ἰδού, λοιπόν, αὐτή εἶναι ἡ ἀλήθεια γιά τή Δημοκρατία μας. Θά ἤθελα, ὅμως, νά κάνω ἐδῶ μιά παρέκβαση:

Ἐπαναλαμβάνει συχνά ἡ κυβέρνηση τῆς Ν.Δ. ὅτι ἔφερε τή δημοκρατία στή χώρα, ὅτι ἔχει δημιουργήσει ἕνα τέτοιο «εἰδεῶδες δημοκρατικό πολίτευμα», πού θά πρέπει περίπου νά τό θαυμάζει ὅλος ὁ κόσμος! Ἄς κάνουμε, λοιπόν, μιά σύγκριση μέ τίς ἄλλες χῶρες. Τίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Πάρτε ὁποιαδήποτε χώρα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης θέλετε:

- Πάρτε τήν Ἀγγλία καί συγκρίνετε τούς ὅρους τοῦ κοινοβουλευτικοῦ παιχνιδιοῦ, συγκρίνετε τό πῶς λειτουργοῦν οἱ κανόνες τοῦ κοινοβουλευτικοῦ παιχνιδιοῦ ἐκεῖ καί σ' ἐμᾶς, ἐδῶ στήν Ἑλλάδα.
- Συγκρίνετε τό πῶς λειτουργεῖ τό κοινοβουλευτικό παιγνίδι στίς σκανδιναβικές χῶρες καί στήν Ἑλλάδα.
- Πάρτε τήν Ἰταλία. Συγκρίνετε τό σύστημα τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης, καθώς καί τό συνδικαλιστικό κίνημα, τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἡ Τοπική Αὐτοδιοίκηση καί ὁ συνδικαλισμός λειτουργοῦν ἐκεῖ καί ἐδῶ.
- Πάρτε τήν Ὁλλανδία καί συγκρίνετε πῶς λειτουργοῦν τά μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης ἐκεῖ, ὅπου τά κόμματα ἔχουν δικούς τους τηλεοπτικούς σταθμούς...

Θά μποροῦσα νά ἀναφέρω καί πολλά ἄλλα παραδείγματα. Δέν νομίζω ὅτι χρειάζεται. Ἡ σύγκριση ἀνάμεσα στό δικό μας πολίτευμα καί ἐκεῖνα τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, χωρῶν ἀστικῆς δημοκρατίας, ἐπαναλαμβάνω, εἶναι καταθλιπτική γιά τήν Ἑλλάδα.

Καί αὐτό εἶναι τό ἔργο πού ἔχει νά ἐπιτελέσει τό ΠΑΣΟΚ. Σέ τοῦτο συνίσταται ἡ ἱστορική ἀποστολή τοῦ ΠΑΣΟΚ: νά καθιερωθοῦν οἱ κανόνες τοῦ παιχνιδιοῦ πού θά ἐξασφαλίσουν τόν ἐκδημοκρατισμό τῆς πολιτείας.

Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή, ἀπευθυνόμενος πρός ὅλα τά κόμματα, θέλω νά δηλώσω, ὅτι τό ΠΑΣΟΚ ἔχει τήν πρόθεση ὡς κυβέρνηση, νά πραγματοποιήσει, στό μέτρο τοῦ ἀντικειμενικά δυνατοῦ στή χώρα μας, αὐτούς τούς ὅρους πού θά ἐξασφαλίζουν τήν ἄψογη λειτουργία τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας. Καί βέβαια, ἕνα ἀπό τά πρῶτα μεγάλα θέματά μας θά εἶναι ἡ τηλεόραση καί τό ραδιόφωνο, τά μαζικά μέσα ἐνημέρωσης. Δέν πρόκειται νά μιμηθοῦμε τούς προκατόχους μας. Ναί, θά τούς δώσουμε τήν εὐκαιρία, τήν ὁποία οὐδέποτε ἔδωσαν ἐκεῖνοι σέ μᾶς.

Ναί, θά τούς δώσουμε καί σ' αὐτούς τήν εὐκαιρία τήν ὁποία οὐδέποτε ἔδωσαν σέ μᾶς.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2η

Πῶς βλέπετε τή συμμετοχή τοῦ λαοῦ στήν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας; Ποιές διαδικασίες καί ποιά μέτρα μποροῦν νά ὁδηγήσουν στή διεύρυνση τῆς Δημοκρατίας στή χώρα μας;

Εἶναι αὐτά ἀκριβῶς στά ὁποῖα ἀναφέρθηκα σέ γενικές γραμμές. Θά πῶ τό ἑξῆς, τό ὁποῖο δέν ἔχω ἴσως πεῖ μέχρι τώρα: γιά ὅλα τά νομοθετήματα τά ὁποῖα ἔχουν μιά γενικότερη σημασία καί βαρύτητα θά πρέπει στίς Κοινοβουλευτικές Ἐπιτροπές ὅπου ἐξετάζονται τά νομοσχέδια πρίν φθάσουν στήν Ὁλομέλεια νά καλοῦνται ἐκπρόσωποι τῶν παραγωγικῶν τάξεων, ὅλων ἐκείνων τῶν συμφερόντων τά ὁποῖα εἴτε εὐνοοῦνται εἴτε θίγονται. Καί θά πρέπει τά πρακτικά αὐτῶν τῶν συνεδριάσεων στίς ὁποῖες οἱ ἐκπρόσωποι τῶν διαφόρων κοινωνικῶν φορέων θά παίρνουν θέση πάνω στό νομοθέτημα, θά πρέπει ὅλα αὐτά τά πρακτικά νά δημοσιεύονται, νά ἔχει πρόσβαση ὁ λαός στίς οὐσιαστικές συζητήσεις. Πιστεύω ὅτι αὐτό θά βελτιώσει πάρα πολύ τό ἔργο τῆς Βουλῆς.

Τώρα σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τήν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας ἀπό τό λαό πιό ἄμεσα. Γνωρίζετε ὅτι γιά μᾶς ὁ συνδικαλισμός καί ἡ Τοπική Αὐτοδιοίκηση ἀποτελοῦν κλειδιά γιά τή μετουσίωση σέ πράξη αὐτοῦ τοῦ ὁράματος τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καί τῆς λαϊκῆς συμμετοχῆς. Πιστεύουμε ὅτι στήν Ἑλλάδα βασικά πέραν ἀπό τόν δῆμο καί τήν κοινότητα πού εἶναι ὁ πρῶτος βαθμός ἄς ποῦμε, ὑπάρχει ἡ ἐπαρχία, ἡ ὁποία ἔχει πολύ βαθιές πολιτιστικές ρίζες στή χώρα μας, τό τονίζω: ὄχι ὁ νομός ἀλλά ἡ ἐπαρχία. Καί ἀπό τήν ἐπαρχία πού εἶναι ὁ δεύτερος βαθμός, τό λογικό βῆμα εἶναι ἡ περιφέρεια. Δηλαδή μιά περιοχή πού ἔχει ὁρισμένα κοινά οἰκονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά χαρακτηριστικά καί βεβαίως ἐδῶ ἡ ἔμφαση εἶναι κυρίως στόν οἰκονομικό τομέα ἔτσι ὥστε πραγματικά αὐτό πού λέμε ἀποκεντρωμένος προγραμματισμός νά πάρει σάρκα καί ὀστά.

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Γιατί πιστεύουμε πραγματικά ὅτι τό κλειδί γιά τήν πορεία τῆς χώρας μας πρός τόν σοσιαλισμό τόν ὁποῖο πρεσβεύουμε, εἶναι ἡ ἀποκέντρωση, ὁ ἀποκεντρωμένος προγραμματισμός μέ βάθρα τόν δῆμο, τήν κοινότητα, τήν ἐπαρχία, τήν περιφέρεια. Ἀλλά βέβαια, πρέπει νά κάνω ἐδῶ μιά παρατήρηση: σέ μιά πρώτη φάση τῆς διακυβέρνησης τῆς χώρας ἀπό τό ΠΑΣΟΚ δέν θά εἶναι τοῦτο ἀμέσως ἐφικτό. Θά πρέπει νά λειτουργήσουμε μέ βάση τό δῆμο, τήν κοινότητα, τόν νομό, ὥσπου νά καταστεῖ δυνατόν νά προχωρήσουμε στήν βαθύτερη αὐτή ἀλλαγή.

Πιστεύουμε ὅτι πρέπει νά ὑπάρξει σημαντική ἀποκέντρωση, ἁρμοδιοτήτων ἀπό τήν κεντρική κυβέρνηση στούς νομούς —σ' αὐτή τήν πρώτη φάση, μιλᾶμε γιά νομούς— καί βέβαια στούς δήμους καί τίς κοινότητες. Μαζί μέ τήν ἀποκέντρωση ἁρμοδιοτήτων θά ὑπάρξει ἐπίσης καί ἀναδιανομή τοῦ ἀνθρώπινου δυναμικοῦ, θά ἔλεγε κανείς τοῦ τεχνικοῦ προσωπικοῦ τῆς κρατικῆς μηχανῆς. Ὅπως δίνεις ἁρμοδιότητες αὐξημένες στό νομό ἤ στόν δῆμο καί τήν κοινότητα, πρέπει νά τοῦ δώσεις καί ἕνα ἐπιτελεῖο μέ τό ὁποῖο θά μπορέσει νά βουλευθεῖ. Αὐτό σημαίνει μιά μεταφορά ἄν θέλετε, ἀπό τήν κεντρική διοίκηση δημοσίων ὑπαλλήλων πρός τήν περιφέρεια. Αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο. Βεβαίως, πρέπει νά ληφθοῦν ὑπόψη προβλήματα προσωπικά ὅπως εἶναι ἡ στέγη, τό σχολεῖο, ἡ ἰατρική περίθαλψη, καί δέν πρόκειται νά γίνει αὐτό κατά τρόπο πού θά ἦταν καταπιεστικός γιά τίς οἰκογένειες τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀλλά ἐν πάσῃ περιπτώσει θά πρέπει ὅλοι νά καταλάβουν, σ' αὐτό τόν τόπο ὅτι Ἑλλάδα δέν εἶναι μόνο ἡ Ἀθήνα... Καί αὐτό θά πρέπει νά γίνει σαφές γρήγορα, καί θά γίνει ἀπό τήν δική μας κυβέρνηση ἀπό τίς πρῶτες κιόλας μέρες.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ

Τώρα, σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τό συνδικαλισμό, τό συνδικαλιστικό κίνημα, παραμένουμε ἀπόλυτα τοποθετημένοι στήν ἄποψη ὅτι θά πρέπει νά συνδικαλιστοῦν ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι, ὅτι ἔχει νόημα ἕνας φορέας σέ κάθε κλάδο, ὅτι αὐτοί οἱ φορεῖς δέν ἐπιτρέπεται νά κηδεμονεύονται ἀπό τό κράτος. Καί ὅτι δέν πρέπει νά κηδεμονεύονται ἀπό κόμματα. Κάτι τό ὁποῖο οὔτε ἐμεῖς ἔχουμε ἐφαρμόσει γιά νά πῶ τήν ἀλήθεια, ἀλλά μέσα στά πλαίσια τά σημερινά εἶναι δύσκολο νά φανοῦμε ἀληθινοί καί σέ κάτι πού ἐμεῖς τό πρεσβεύουμε καί πιστεύουμε. Πιστεύουμε στήν πολιτικοποίηση τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων, ὄχι στήν κομματικοποίηση. Γιατί βέβαια πολιτικοποίηση σημαίνει ὅτι βλέπουν οἱ ἐργαζόμενοι τά ἄμεσα συμφέροντά τους συνδεδεμένα μέ τήν γενικότερη πορεία τῆς οἰκονομίας καί τῆς κοινωνίας. Αὐτό σημαίνει πολιτικοποίηση τῶν συνδικάτων.

Μᾶς ρωτοῦν καμιά φορά: εἶναι δυνατόν νά ἀποτραπεῖ αὐτή ἡ κομματικοποίηση ὅταν ὑπάρχουν οἱ γνωστές ἐμπειρίες σχετικά μέ τήν πολιτική πού ἀσκοῦν στόν χῶρο τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος διάφορα κόμματα;

Τό ἐρώτημα ἔχει ἀσφαλῶς βάση. Δέν εἶναι κάτι πού τό νομοθετεῖ κανείς, εἶναι ὁ ἀγώνας τόν ὁποῖο θέλουμε νά κάνουμε ὅλοι μας γιά νά μπορέσουμε νά ἀπελευθερώσουμε τούς συνδικαλιστικούς φορεῖς ἀπό τήν ἡγεμονία, τήν ἐπικυριαρχία κομματικῶν μηχανισμῶν. Τό ξέρω δέν εἶναι μιά εὔκολη ὑπόθεση.

Νομίζω λοιπόν, γιά νά κλείσω τήν ἀπάντηση στό δεύτερο αὐτό σημεῖο τῆς ἔρευνάς σας, ὅτι ἡ προσφορά τοῦ ΠΑΣΟΚ εἶναι μοναδική. Ἴσως τό πιό σημαντικό τμῆμα ὅλου τοῦ προγράμματος τοῦ ΠΑΣΟΚ εἶναι τοῦτο ἀκριβῶς: ὁ ἀποκεντρωμένος δημοκρατικός προγραμματισμός, δηλαδή ἡ συμμετοχή τοῦ πολίτη ἄμεσα, στό μέτρο τοῦ δυνατοῦ, στήν διαμόρφωση τῶν ἀποφάσεων πού εἶναι κρίσιμες γιά τήν ζωή τοῦ λαοῦ.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3η

Ἐνῶ οἱ ἐκλογές φθάνουν, μεγάλο μέρος τῆς κοινῆς γνώμης καί ὁλόκληρος ὁ ἀντιπολιτευόμενος πολιτικός κόσμος, καταλογίζουν στήν κυβέρνηση, ὅτι «τίποτα δέν γίνεται σωστό», «τίποτα δέν βελτιώνεται» καί ὅτι ἡ σπασμωδικότητα εἶναι τό κύριο χαρακτηριστικό τῶν ἐνεργειῶν της. Πόσο ἀνταποκρίνεται τοῦτο στήν πραγματικότητα;

Κοιτάξτε, δέν θά ἤθελα νά πῶ ὅτι ἀπολύτως τίποτα δέν ἔγινε, εἶναι εὔκολο νά τό πῶ αὐτό τό πράγμα, εἶναι βέβαιο ὅτι μέ τούς περιορισμούς τούς ὁποίους σᾶς ἀνέφερα προηγούμενα, κάποιου εἴδους δημοκρατικό πολίτευμα λειτουργεῖ στήν Ἑλλάδα καί μάλιστα πιστεύω ὅτι μᾶς δίνει καί τήν εὐκαιρία τῆς ἀλλαγῆς, στήν ὁποία τόσο πιστεύουμε.

Ἀλλά πρέπει νά ὁμολογήσω —καί ὄχι μόνο ἀπό ἀντιπολιτευτική διάθεση— ὅτι οἱ κυβερνήσεις τῆς Δεξιᾶς στήν Ἑλλάδα ἔχουν ἀποτύχει ὁλοκληρωτικά καί ἔχουν ὁδηγήσει τή χώρα σήμερα σέ ἕνα τεράστιο ἀδιέξοδο, ἰδιαίτερα στόν οἰκονομικό τομέα.

Ὑπάρχουν δύο στοιχεῖα:

- Τό πρῶτο εἶναι ὅτι ἡ δεξιά ἀπό γεννησιμιοῦ της ἐκφράζει καί ἐκπροσωπεῖ συμφέροντα τῆς οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας τοῦ τόπου. Αὐτή εἶναι ἡ ἀλήθεια. Συγκεκριμένα, μεγάλα συμφέροντα, τά ὁποῖα ἐξυπηρετεῖ ἡ πολιτεία μέ μεσάζοντα τό κόμμα τῆς δεξιᾶς. Καί ἦταν φυσικό κατά συνέπεια οἱ ἀποφάσεις πού παίρνονται νά μήν ἐξυπηρετοῦν τό γενικό, ὅπως λέμε, συμφέρον, τό συμφέρον τοῦ τόπου, τό συμφέρον τῶν λαϊκῶν στρωμάτων τοῦ λαοῦ, ἀλλά συμφέροντα συγκεκριμένα. Καί εἶναι αὐτό πού ἔχει χαρακτηρισθεῖ στόν οἰκονομικό τομέα ὡς ἡ πολιτική τῆς μονόπλευρης λιτότητας τήν ὁποία δέν θά σᾶς ἀναπτύξω, γιατί οἱ ἀναγνῶστες σας τή γνωρίζουν.
- Ὑπάρχει ὅμως ἕνα δεύτερο στοιχεῖο πού δείχνει πιά τή σήψη, στήν ὁποία ὁδηγήθηκε ἡ πολιτεία. Ὑπάρχει, ἄσχετα ἀπό τήν ἰδεολογικο-πολιτική τοποθέτηση τῆς κυβέρνησης τῆς δεξιᾶς, ἀνικανότητα. Ὑπάρχει ἔλλειψη ὁποιουδήποτε αἰσθήματος εὐθύνης, ἀπουσία ὁποιασδήποτε συνέπειας, ὑπάρχει προχειρότητα, σπασμωδική ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων, ἀλλοπροσαλλισμοί, ὑπουργεῖα συγκρουόμενα μέ ὑπουργεῖα πάνω στό ἴδιο θέμα, ἀλληλοαναιρούμενα μέτρα μέσα σέ ἕνα μικρό χρονικό διάστημα. Ὑπάρχει στά πλαίσια αὐτά μιά διασπάθιση πλέον τῶν δημοσίων πόρων, διασπάθιση οὐσιαστικά τῆς περιουσίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πού δέν ἔχει προηγούμενο.

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΩΝ

Ὑπάρχει παραπέρα τό μεγάλο θέμα τῶν ἐλλειμμάτων, τῶν τεραστίων ἐλλειμμάτων πού διαμορφώνονται στόν δημόσιο τομέα τῆς οἰκονομίας. Ἀνεξέλεγκτα πλέον στίς δημόσιες ἐπιχειρήσεις καί στά νομικά πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου διαμορφώνεται ἕνα φανταστικό ἔλλειμμα πού θά πλησιάσει τά 350 δισεκατομμύρια δρχ. στό τέλος τοῦ 1981, καί πού εἶναι ἡ καρδιά σήμερα τοῦ προβλήματος τοῦ πληθωρισμοῦ.

Βεβαίως πρέπει νά προσθέσει κανείς σ' αὐτά ὅτι ἡ συναλλαγή ἔχει πάρει τεράστιες διαστάσεις, ὅτι πλέον τό κράτος θεωρεῖται ἀπό τήν κυβέρνηση τῆς δεξιᾶς ὡς ὑπηρέτης τῶν συμφερόντων τοῦ κόμματος καί τῶν συμφερόντων τά ὁποῖα ἐκπροσωπεῖ τό κόμμα. Ἕνα παράδειγμα πρόσφατο ἔδωσα, νομίζω, σχετικά μέ τό συναλλαγματικό ἀπόθεμα τῆς χώρας. Δέν ὑπῆρξε ἡ πρόνοια, ὅταν ἦταν σαφές πιά ὅτι τό μάρκο ἔπεφτε ἀπέναντι στό δολλάριο, οὔτε νά γίνει αὐτή ἡ ἀναδιανομή, νά αὐξηθοῦν τά δολλάρια σέ βάρος τῶν μάρκων, πρίν ὑποστοῦμε μιά τεράστια ἀπώλεια ὡς ἔθνος.

Ἀλλά ἄς πάρουμε τό χειρισμό καί ἄλλων μεγάλων θεμάτων ὅπως εἶναι πρόσφατα οἱ ἐμπρησμοί. Θά ἔλεγε κανείς ὅτι ἄν δέν ὑπῆρχαν οἱ πολίτες νά ὑποδείξουν ἤ νά συλλάβουν τούς ἐμπρηστές δέν θά εἶχε συλληφθεῖ κανένας.

Καί ὅμως ἔρχεται ὁ κ. Ράλλης μέ μιά ἐντυπωσιακή, πράγματι, ἄνεση, νά πεῖ ὅτι γιά τήν κατάσταση φταίει καί πάλι ἡ... ἀντιπολίτευση. Γιατί δέν ἐπέτρεψε, λέει, στήν κυβέρνηση νά καθιερώσει τό σύστημα τῶν πολιτικῶν ἐκτοπίσεων.

ΤΙ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕ ΤΙΣ ΕΚΤΟΠΙΣΕΙΣ

Ἄς ἀναφέρουμε ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ κυβέρνηση εἶχε πάντοτε τήν δυνατότητα νά νομοθετήσει ὅπως αὐτή ἤθελε. Πότε ἄκουσε ἄραγε τήν ἀντιπολίτευση; Σέ ποιά σημεῖα πραγματικά ἐνέδωσε ἤ προσαρμόστηκε στήν κριτική τῆς ἀντιπολίτευσης; Ἄν ἡ κυβέρνηση ἤθελε πράγματι νά ἀναλάβει τήν εὐθύνη τῶν ἐκτοπίσεων, θά εἶχε τίς ἐκτοπίσεις. Ἀλλά νά μᾶς πεῖ ὁ κ. Ράλλης ὅτι ἐμεῖς πρέπει νά δεχθοῦμε τήν προληπτική σύλληψη καί ἐκτόπιση πολιτῶν στά πλαίσια ἑνός δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, αὐτό πιά πάει πολύ. Εἶναι ἀδιανόητο.

Ὁ κ. Ράλλης ἀποκαλύπτει ἐννοεῖται μέ τήν δήλωση αὐτή τίς προθέσεις του. Λέει καθαρά ὅτι θά καταθέσει καί νομοσχέδιο γιά τήν θεσμοθέτηση τῶν προληπτικῶν ἐκτοπίσεων ἄν γίνει καί πάλι κυβέρνηση ἡ Ν.Δ. μετά τίς ἐκλογές. Ὁ δημοκρατικός λαός μας μπορεῖ νά εἶναι ἥσυχος. Δέν θά ἔχει τήν εὐκαιρία ὁ κ. Ράλλης νά τό κάνει αὐτό. Θά εἶναι ἀντιπολίτευση.

ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΑ

Τό βασικό θέμα εἶναι ἄλλο: Ὁ κρατικός μηχανισμός πού ἔχει ταυτισθεῖ μέσα στίς δεκαετίες αὐτές τῆς συναλλαγῆς μέ τήν δεξιά, εἶναι σέ θέση ἄραγε νά ἀντιμετωπίσει ἐπιτυχῶς πυρῆνες τῆς ἀκροδεξιᾶς πού μέσω τῶν ἐμπρηστῶν προσπαθοῦν νά δυναμιτίσουν τό δημοκρατικό πολίτευμα καί τήν λαϊκή κυριαρχία; Αὐτό εἶναι τό μέγα ἐρώτημα. Τήν ἀπάντηση βέβαια θά τήν δώσει ὁ λαός στίς ἐκλογές καί μέ τό ἀποτέλεσμα πού θά προκύψει —εἶμαι βέβαιος— θά δοθεῖ ἡ εὐκαιρία στούς κρατικούς λειτουργούς νά ἀποτινάξουν μερικές ἀπό τίς ἕξεις τοῦ παρελθόντος. Ἕξεις πού τούς δημιούργησε ἡ δεξιά.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4η

Ποιές εἶναι, κατά τή γνώμη σας, οἱ αἰτίες πού ὁδήγησαν στή σημερινή ὄξυνση τῶν προβλημάτων; Φταίνε τά πολιτικά, κοινωνικά καί διοικητικά πρότυπα; Πρέπει ν' ἀλλάξουν; Πῶς θ' ἀλλάξουν;

Κοιτάξτε κανείς δέν ἀμφισβητεῖ ὅτι ὑπάρχουν καί γενικότερα παγκόσμια προβλήματα. Ὑπάρχει μιά μεγάλη παγκόσμια οἰκονομική κρίση. Εἶναι γνωστό ὅτι ἀπό τήν δεκαετία τοῦ '70 ἡ παγκόσμια οἰκονομία καί ἰδιαίτερα βέβαια ἡ οἰκονομία τῆς καπιταλιστικῆς Δύσης, μπῆκε σέ μιά πορεία στασιμότητας τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης, ἀνεργίας, πληθωρισμοῦ καί ἀποδιάρθρωσης. Εἶναι φυσικό ὅτι κάποτε αὐτή ἡ βαθιά δομική κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ θά ἔφθανε καί στήν πατρίδα μας.

Ἀλλά γιά τήν Πατρίδα μας οἱ συνέπειες τῆς κρίσης πῆραν καί πρέπει νά ἀναμένεται ὅτι θά συνεχίσουν νά παίρνουν μιά πολύ ὀξύτερη μορφή ἀπό ἐκείνη τῶν μεγάλων βιομηχανικῶν χωρῶν τῆς Δύσης. Καί αὐτό γιατί ἡ ἑλληνική οἰκονομία εἶναι περιφερειακή. Περιφερειακή καί ἀνάπτυξή της. Κατά συνέπεια ἐξαρτημένη. Ἡ μόνη δυνατότητα πού ὑπάρχει γιά νά ξεπεράσει ἡ χώρα τίς ὀξύτατες συνέπειες τῆς οἰκονομικῆς κρίσης, εἶναι νά προχωρήσει θαρραλέα σέ δομικά μέτρα πού θά ἀνακόψουν τήν κατηφορική πορεία τῆς οἰκονομίας μας, τόν ἀπαράδεκτα ὑψηλό, διψήφιο, πληθωρισμό καί τήν ἀνεργία, πού τείνει νά πάρει καί στή χώρα μας σοβαρές διαστάσεις. Καί αὐτό, βέβαια, εἶναι ἡ οἰκονομική οὐσία τοῦ Προγράμματος τῆς Ἀλλαγῆς, πού προσφέρει τό ΠΑΣΟΚ.

Θά ἤθελα νά ἐπανέλθω στίς ὄψεις ἐκεῖνες τῆς ἐξαρτημένης οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς ἀνάπτυξης τῆς Ἑλλάδας, πού ἰδιαίτερα εὐθύνονται γιά τό οἰκονομικό ἀδιέξοδο στό ὁποῖο ἔχει ὁδηγηθεῖ ἡ χώρα μας ὕστερα ἀπό χρόνια κακοδιοίκησης ἀπό τή Δεξιά. Στή χώρα μας οἱ κρίσιμες ἀποφάσεις, οἱ στρατηγικές ἀποφάσεις γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομίας, παίρνονται οὐσιαστικά εἴτε ἀπό ξένα κέντρα ἀποφάσεων εἴτε ἀπό συνασπισμένα συμφέροντα τῆς οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας τοῦ τόπου. Σάν παράδειγμα ἀναφέρω τήν ἅλωση ἀπό τά μεγάλα ξένα καί ντόπια οἰκονομικά συμφέροντα τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος, πού κυριολεκτικά ὑπηρετεῖ τήν ὀλιγαρχία καί ὄχι τήν πλατιά μάζα τῶν μικρομεσαίων ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων. Τό τραπεζικό σύστημα σήμερα λειτουργεῖ (παρά τό γεγονός ὅτι τυπικά ἐλέγχεται ἀπό τό κράτος) ὄχι γιά νά ἐξυπηρετήσει ἀναπτυξιακούς στόχους τῆς οἰκονομίας μας, ἀλλά μεγάλα ἰδιωτικά συμφέροντα. Ἐξίσου σημαντικό γιά τό χαρακτῆρα τῆς οἰκονομίας καί τῆς κοινωνίας μας εἶναι ὁ καταλυτικός συγκεντρωτισμός — πού ἐκφράζεται — κατά κύριο λόγο ἀπό μιά ἀντιπαραγωγική, ἀσφυκτική γραφειοκρατία. Ἡ τεράστια συγκέντρωση τῶν ἁρμοδιοτήτων τῆς πολιτείας ὁδηγεῖ κυριολεκτικά σέ ἀσφυξία τῆς ἰδιωτικῆς μά καί τῆς συλλογικῆς πρωτοβουλίας στήν Περιφέρεια. Εἶναι σαφές ὅτι αὐτός ὁ συγκεντρωτισμός ἔχει γίνει καθεστώς γιά τήν εὐχερέστερη καθοδήγηση ἀπό τά μεγάλα οἰκονομικά συμφέροντα, ντόπια καί ξένα.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά αὐτή ἡ συμβιωτική σχέση τῆς οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας μέ τήν κρατική γραφειοκρατία ἔχουν μεταβάλει τήν ἀθέμιτη συναλλαγή σέ καθεστώς στή χώρα μας.

Ὅταν λοιπόν ἔχει μιά τέτοια συγκέντρωση κρατικῆς ἐξουσίας στήν Ἀθήνα, ὥστε νά μήν μπορεῖ ὁ πρόεδρος μιᾶς κοινότητας νά χαράξει ἕνα δρομάκο στό χωριό του, χωρίς νά ἔρθει τό ζήτημα στήν κυβέρνηση —καί δέν λέω κάν στήν κεντρική ἐξουσία, λέω στήν κυβέρνηση τήν ἴδια— ὅταν τό κομματικό συμφέρον μπαίνει πάντοτε μπροστά ἀπό τό γενικό συμφέρον τῆς χώρας. Ὅταν ἡ ἐξυπηρέτηση ἀπό τήν κρατική μηχανή τῶν [illegible] ἔχει τό προβάδισμα ἀπέναντι στίς ἀπαιτήσεις τῆς οἰκονομίας, ὅταν οἱ ὑπουργοί ἔχουν βιλαέτια, φέουδα, καί δέν ὑπάρχει ἴχνος προγραμματισμοῦ —θυμίζω μέ τήν εὐκαιρία ὅτι τό περίφημο Πενταετές οὐδέποτε ἦρθε στήν Βουλή γιά ψήφιση— ὅταν ὑπάρχει τόση ἀνικανότητα συνδυασμένη μέ τήν μεγάλη συναλλαγή, ἦταν δυνατόν νά ὁδηγηθοῦν τά πράγματα ἀλλοῦ παρά στά ἀδιέξοδα στά ὁποῖα ἔχουμε ὁδηγηθεῖ; Καί ἀναφέρομαι ἐδῶ κυρίως στά οἰκονομικά καί κοινωνικά προβλήματα τῆς χώρας, γιατί ὑπάρχουν καί τά ἐθνικά ἀδιέξοδα, στά ὁποῖα εἶναι πολύ δυσχερές νά σταθῶ στά πλαίσια αὐτῆς τῆς συνέντευξης.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5η

Πῶς φαντάζεσθε ὅτι θά πραγματοποιηθεῖ ἡ ἐναλλαγή τῶν κομμάτων στή διακυβέρνηση τῆς χώρας, σέ περίπτωση ἐκλογικῆς νίκης τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ.;

Ἔχω ἀσκήσει αὐστηρή κριτική πάνω στή δομή τῆς ἑλληνικῆς Δημοκρατίας καί ἔχω ἐπισημάνει τίς τεράστιες, πράγματι ἀτέλειές της. Ὅμως πιστεύω ὅτι σήμερα οἱ δημοκρατικοί θεσμοί, αὐτοί ἔστω πού ὑπάρχουν στή χώρα μας, δέν κινδυνεύουν ὅπως κινδύνευαν στό παρελθόν ἀπό πραξικοπήματα. Γιατί οἱ Ἔνοπλες Δυνάμεις τῆς χώρας μας, ὕστερα ἀπό τίς ἐμπειρίες τῆς ἑπταετίας καί πρό πάντων ὕστερα ἀπό τήν προδοσία τῆς Κύπρου καί τήν ἐθνική τραγωδία πού ἀκολούθησε, σήμερα σέ μιά περίοδο ὅπου τεράστιοι κίνδυνοι προβάλλουν γιά τήν ἐδαφική ἀκεραιότητα τῆς χώρας καί τήν εἰρήνη στήν περιοχή, εἶναι συναδελφωμένες μέ τό λαό. Οἱ Ἔνοπλες Δυνάμεις θά σεβαστοῦν τή θέληση τοῦ λαοῦ.

Τό λέω αὐτό μέ ἀπόλυτη βεβαιότητα. Καί μέ ἐπίγνωση τῆς τεράστιας εὐθύνης τήν ὁποία ἀναλαμβάνω ὅταν τό λέω. Δέν μπορῶ βεβαίως νά ἀποκρύψω ὅτι ὑπάρχουν πάντοτε πυρῆνες νοσταλγῶν. Ἀλλά αὐτοί οἱ πυρῆνες δέν ἐπαρκοῦν γιά νά ἀλλάξουν τήν πορεία τῆς χώρας.

Στά πλαίσια καί αὐτῆς τῆς ἀτελοῦς Δημοκρατίας πού ἔχουμε σήμερα, δέν ἔχω τήν παραμικρή ἀμφιβολία ὅτι ὅταν ὁ λαός στίς ἐκλογές φέρει τό ΠΑΣΟΚ στήν Βουλή — καί εἶμαι βέβαιος ὅτι θά φέρει τό ΠΑΣΟΚ στήν Βουλή μέ ἀπόλυτη πλειοψηφία— τό ΠΑΣΟΚ θά ἀναλάβει τήν κυβέρνηση, γιά νά ὁδηγήσει τή χώρα στή μεγάλη ἀλλαγή πού ἔχει ὁραματιστεῖ καί ἔχει ὑποσχεθεῖ.

Καί ἐπειδή, ἐνόψει ἀκριβῶς τῶν ἐκλογῶν στίς στῆλες ὁρισμένων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων τίθεται τό ἐρώτημα τί θά γίνει ἄν τό ΠΑΣΟΚ βγεῖ ἀπό τίς κάλπες πρῶτο κόμμα χωρίς ὅμως νά ἔχει καί αὐτοδύναμη πλειοψηφία, ἀπαντῶ καί σ' αὐτό:

- **Πρῶτα ἀπ' ὅλα δέν ἀντιμετωπίζω μέ μιά τέτοια πιθανότητα.**
- **Δεύτερο, ἄποψή μας εἶναι, πάντως ὅτι στήν περίπτωση πού δέν θά μπορούσε νά σχηματιστεῖ μιά ἰσχυρή κυβέρνηση, θά πρέπει νά ὑπάρξει καί πάλι προσφυγή στίς ἐκλογές.**

Γνωρίζουμε ὅτι, ἐπειδή ἀκριβῶς διαλύεται ἡ Βουλή πρίν συμπληρώσει τήν πλήρη τετραετία, ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας δέν θά ἔχει αὐτόματα τήν δυνατότητα νά διαλύσει τήν Βουλή καί νά ὁδηγήσει τήν χώρα σέ νέες ἐκλογές. Ἄν ὅμως ὑπάρχει πράγματι ἀδυναμία σχηματισμοῦ κυβέρνησης, τά χέρια τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας λύνονται, γιατί αὐτό προβλέπεται ἀπό τό Σύνταγμα. Ἑπομένως, ἄν ὑπάρξει δυστοκία στήν αὐριανή Βουλή νομίζω ὅτι θά ὁδηγηθοῦμε σέ νέες ἐκλογές.

Θέλω νά τό ἐξηγήσω αὐτό κάπως λεπτομερέστερα: Τό ἄρθρο 38 τοῦ Συντάγματος καλύπτει ἀπόλυτα τήν διάλυση τῆς Βουλῆς καί τήν διεξαγωγή τῶν ἐκλογῶν. Εἶναι γεγονός ὅτι τό ἄρθρο αὐτό δέν καλύπτει τό θέμα πού θά μποροῦσε νά δημιουργηθεῖ μετεκλογικά. Τό θέμα τῆς ἐξασφάλισης ἐλευθερίας χειρισμῶν ἐκ μέρους τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας γιά τήν διάλυση τῆς Βουλῆς μέσα σέ ἕνα χρόνο, ἐκτός ἄν καταψηφιστοῦν δύο κυβερνήσεις. Ἀλλά ἄν δέν μπορεῖ ἡ Βουλή νά δώσει βιώσιμη κυβέρνηση, αὐτό λύνει ἀμέσως τά χέρια τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Καί τοῦτο εἶναι κάτι τό ὁποῖο ἐμεῖς ὁπωσδήποτε θά εἰσηγηθοῦμε ἄν χρειαστεῖ, ἄν καί —ὑπογραμμίζω μέ ὅλη τήν ἔμφαση γιά μιά ἀκόμα φορά— δέν ἀντιμετωπίζουμε εἰλικρινά μιά τέτοια πιθανότητα. Τό ΠΑΣΟΚ θά βγεῖ ἀπό τίς ἐκλογές μέ αὐτοδύναμη ἄνετη πλειοψηφία, ὥστε νά μπορεῖ νά σχηματίσει τήν ἰσχυρή κυβέρνηση πού θά ὁδηγήσει τή χώρα στήν μεγάλη ἀλλαγή.